

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA**

DOM
2010-05-24
Meddelad i
Uppsala

Mål nr
3617-10 E
Enhet 1

SÖKANDE

Lucas Star Sweden AB, 556792-5796
Box 166
311 22 Falkenberg

MOTPART

Norrtälje kommun
Box 800
761 28 Norrtälje

ÖVERPRÖVAD UPPHANDLING

Norrtälje kommuns upphandling av en ljud- och ljusanläggning med montering till Rodengymnasiet, dnr UN 2010-033-059

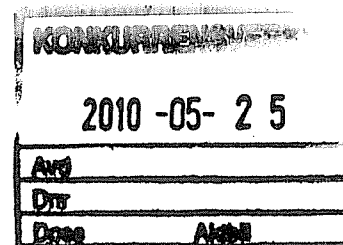
SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007: 1091) om offentlig upphandling, LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Förvaltningsrättens interimistiska beslut den 28 april 2010 upphör härmed att gälla.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Norrtälje kommun (kommunen) har inbjudit och genomfört en anbuds-givning avseende en upphandling av en ljud- och ljusanläggning med mon-tering till Rodengymnasiets aula. I tilldelningsbeslut den 19 april 2010 meddelade Norrtälje kommun att upphandlingen hade tillfallit Watt & Volt Sverige AB.

Lucas Star Sweden AB (bolaget) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska besluta att rättelse av upphandlingen ska ske genom att övriga bolag utesluts från upphandlingen då samtliga brutit gällande skall-krav i sina anbud. I andra hand yrkar bolaget att förvaltningsrätten ska återförvisa ärendet till kommunen för rättelse. Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande. Kommunen inbjöd till offentlig upphandling gällande ljud- och ljusanläggning till Rodengymnasiet. Fem bolag, inklusive bolaget, inkom med anbud. De skall-krav som fanns i förfrågningsunderlaget måste ovillkorligen uppfyllas för att anbudet skulle kunna antas. Om skall-kraven inte uppfylls så kan anbudet inte antas utan ska uteslutas från upphandlingen.

Konferenssystem

I förfrågningsunderlaget angavs bl.a. att konferenssystemet skall omfatta separat (alternativt delvis integrerad) anläggning inklusive projektor, DVD-spelare (Blu-Ray-kompatibel), grundljus samt två stycken trådlösa mikrofoner för tal. Detta system ska kunna skötas med mycket enkla handgrepp av vem som helst utan instruktioner. Endast bolaget har med ett grundljus i anbudet, övriga bolag har således inte uppfyllt skall-kravet gällande kravet på grundljus. Grundljus är grundljus och detta är lampor och armaturer som lyser. Belysningsstyrning för grundljus, som Watt & Volt Sverige AB angett i sitt anbud, är under inga omständigheter annat än styrning av ljus. Kommunen efterfrågade de facto ett grundljus till konferenssystemet. Ett grundljus till ett konferenssystem innefattar grundljus i loka-

len som kan styras från en separat styrpanel. Grundljus är således en produkt och inte, som kommunen angett, ett begrepp.

Vidare anges i förfrågningsunderlaget att ljusanläggningen skall omfatta bl.a. en ljusanläggning med delvis rörligt ljus. Bolaget har med delvis rörligt ljus i sitt anbud och har därmed uppfyllt skall-kravet. Tre av de andra bolagen har inte med något rörligt ljus i sina anbud och uppfyller därmed inte skall-kravet och ska uteslutas från att delta i upphandlingen.

Akustik

I kommunens underlag för upphandlingen anges vidare bl.a. följande rörande akustik. Akustiken är idag mycket dålig, varför åtgärder behöver vidtas för att förbättra akustiken. Lämpliga åtgärder skall erbjudas och redovisas i anbudet. Kommunen har låtit anbudsgivare delta i upphandlingen, trots att detta krav inte varit uppfyllt. Bl.a. Watt & Volt Sverige AB uppfyller inte detta krav. Bolaget uppfyller detta krav.

Brister i upphandlingen

Kommunens upphandlingsunderlag innehåller brister enligt följande. Kommunen sätter upp som skall-krav att det skall ingå delvis rörligt ljus, utan att ange antal eller vilken typ av rörligt ljus som kommunen efterfrågar. Tre av anbudsgivarna uppgav inget rörligt ljus över huvudtaget. Bolaget har lämnat ett ”proffsigt” anbud med två storlekar på Moving Heads både med 250 och 700 armaturer, totalt 8 stycken. Watt & Volt Sverige AB har i sitt anbud två stycken Moving Heads för sakens skull. Kommunen har vidare satt upp som skall-krav att det skall ingå ett grundljus till konferenssystemet utan någon som helst hänvisning till antal eller vilket typ av grundljus som efterfrågas. Efter det att bolaget ställt frågan till kommunens representant, innan besiktning av lokalen skedde, meddelade denne att det skulle vara ett komplett ljussystem för lokalen, inklusive styrning. Det fanns ingen som helst grundbelysning i taket vid besiktning

av lokalen. Bolaget är den enda anbudsgivaren som har med ett grundljus med styrning enligt skall-kraven.

När det gäller ljudsystem borde kommunen ha haft någon form av ljudexpert som gjort en preliminär uppställning gällande antal och typ av högtalare. Vad som nu hänt är att Watt & Volt Sverige AB har offererat en ej fullgod ljudanläggning. Alla övriga anbudsgivare har offererat ett Line Array-system som flygs upp i taket för jämn spridning av ljud i lokalen. Alla dessa företag är mycket kompetenta när det gäller ljud. Det är inte meningen att anbudsgivare ska behöva gissa sig till vad som efterfrågas. Bolaget är enda anbudsgivare som har offererat en komplett ljusanläggning för scen med både dimmer, rack och ljusbord samt ett komplett system för styrning av konferenssystemet till scen och lokal, inklusive armaturer, dimmer, rack och styrning. Detta är vad kommunen har efterfrågat.

Watt & Volt Sverige AB har ett dotterbolag vid namn Scenpuls. På deras hemsida står att läsa att Scenpuls regelbundet arbetar med Norrtälje kommun. Med tanke på att Watt & Volt Sverige AB var enda anbudsgivare som låg strax under 1 000 000 kr och övriga anbudsgivare låg runt 1 500 000 kr går det inte att utesluta att kommunen givit Watt & Volt Sverige AB en fingervisning om hur mycket kommunen var beredda att betala för anläggningen.

Ljudanläggning

I förfrågningsunderlaget anges bl.a. att högtalarna ska prestera ett ljud av mycket hög kvalitet, behagligt för hörseln och anpassat och dimensionerat för aulans samtliga användningsområden. Vidare anges att systemet ska vara utformat så att hörbarheten är likvärdig på alla sittplatser i salen. Kommunen har efterfrågat utrustning av mycket hög kvalitet, som exempel på märken på högtalare har de angett Lacoustic, D&B, Nexo, IS eller likvärdigt. Dessa märken säljer förstklassiga Line Array-system, vilket är det

som nästan uteslutande brukas vid stora installationer och turnéverksamhet i dag. Ett Line Array-system betyder att flera mindre högtalare placeras ovanpå varandra och sedan, i de flesta fall, hissas upp i taket. Vinkel på varje högtalare går sedan att ställa var för sig. På detta sätt täcker man alla områden på ett riktat sätt. Desto fler högtalare, desto bättre möjligheter att täcka upp ytor som man vill ha täckta av ljud. Watt & Volt Sverige AB har offererat ett Line Source-system som endast innehåller en topp och två basar per sida. Detta är absolut inte godkänt och märket som de offererat håller inte den likvärdighet som efterfrågats. Den av Watt & Volt Sverige AB offererade ljudanläggningen är undermålig och inte likvärdig med vad kommunen har efterfrågat. Watt & Volt Sverige AB:s system räcker till för tal, teater, konferens och uppspelning av musikkällor från bl.a. CD. Systemet har dock ingen möjlighet att uppfylla de krav som kommunen har ställt, det finns ingen möjlighet att systemet klarar av att räckta till för popband och Heavy Metal.

Av praxis framgår att anbud som inte uppfyller samtliga skall-krav inte får antas. Bolaget är den enda anbudsgivare som uppfyllt samtliga skall-krav.

Kommunen bestrider bifall till bolagets talan och anför till stöd härför bl.a. följande. Kommunens inställning är att samtliga anbudsgivare uppfyller de skall-krav som nämns i bolagets yttrande.

Konferenssystem

I punkt 3.4 i förfrågningsunderlaget anges att konferenssystemet skall omfatta separat (alternativt delvis integrerad) anläggning inklusive projektor, DVD-spelare (Blu-Ray-kompatibel), grundljus samt två stycken trådlösa mikrofoner för tal.

Av Watt & Volt Sverige AB:s anbud framgår under punkt 3.4 att det system som ingår i anbudet inkluderar kraftfull projektor på 6 000 ansilumen,

datorbild-intag för PC, Blu-Ray/DVD-spelare, belysningsstyrning för grundljus samt två trådlösa mikrofoner för tal. De armaturer som utgör grundljuset är en del av den ljusanläggning som Watt & Volt Sverige AB redovisat. Watt & Volt Sverige AB:s anbud omfattar alltså belysningsstyrning för grundljus samt armaturer för grundljus. Av Watt & Volt Sverige AB:s anbud framgår det således att kraven i punkt 3.4 är uppfyllda, inklusive kravet på grundljus.

Grundljus är ett begrepp inom ljus för sceniskt bruk och innefattar normalt inte salongsbelysning eller arbetsbelysning. Ingen annan anbudsgivare har heller tolkat detta krav på det sätt som bolaget gjort.

Akustik

I punkt 3.3 i förfrågningsunderlaget anges att akustiken i aulan är mycket dålig, varför åtgärder behöver vidtas för att förbättra akustiken. Vidare anges att anbudsgivaren skall erbjuda och redovisa lämpliga åtgärder i anbudet.

Watt & Volt Sverige AB har sett installation av ett nytt frihängande undertak som en tänkbar lösning. Denna lösning ingår inte i deras anbud. Något krav på en sådan lösning finns inte heller i förfrågningsunderlaget. Där emot ingår i Watt & Volt Sverige AB:s anbud en lösning som bygger på montering av akustiktyger i aulan. Av Watt & Volt Sverige AB:s anbud framgår således att kravet på att erbjuda och redovisa lämpliga åtgärder för att förbättra akustiken i aulan är uppfyllt.

Påstådda brister i upphandlingen

Bolaget anser att det förekommer brister i förfrågningsunderlaget beträffande krav på rörligt ljus samt grundljus. Kommunen har i upphandlingen valt att låta anbudsgivarna föreslå en teknisk lösning för ljud- och ljusanläggningen. Anledningen till detta är att inte låsa sig för en lösning. An-

budsgivarna har föreslagit olika lösningar och de olika förslagen har sedan utvärderats enligt förfrågningsunderlaget och legat till grund för val av leverantör. Detta sätt att formulera krav och utvärdera anbud strider inte mot LOU.

Bolaget påstår att det fått information om att ett komplett ljussystem, inklusive salongsbelysning för aulan ingick i upphandlingen. Detta är felaktigt då ingen sådan information lämnades vid bolagets besiktning av aulan. Besiktningen av aulan skedde tisdagen den 6 april 2010, d.v.s. dagen före sista anbudsdag. Vid den tidpunkten hade både sista dag för att ställa frågor och sista dag att besvara frågor eller lämna kompletterande uppgifter passerats. Det finns inte heller någonstans i förfrågningsunderlaget angivet att ett komplett ljussystem inklusive salongsbelysning för aulan skulle ingå i upphandlingen. Ingen av de andra budsgivarna har tolkat förfrågningsunderlaget på det sätt som bolaget gjort. De belysningsarmaturer för salongsbelysning som bolaget offererat, men som inte omfattas av upphandlingen, är i anbudet prissatta till 36 000 kr. Då bolagets anbud uppgår till totalt 1 547 050 kr är kostnaden för salongsbelysningen ytterst marginell och påverkar inte bedömningen av bolagets anbud.

Det framstår vidare som märkligt att bolaget inte valt att ställa frågor till kommunen om bolaget ansett att förfrågningsunderlaget varit otydligt. I punkt 2.5 i förfrågningsunderlaget informeras om rutinerna för ställande av frågor. Bolaget hade, om de ställt en fråga senast sex dagar före sista anbudsdag, kunnat få kompletterande uppgifter i de fall bolaget ansett att oklarheter förelegat. Det faktum att bolaget valde att inte ställa frågor inom föreskriven tid kan inte läggas kommunen till last.

Bolagets påstående om att kommunen skulle ha informerat Watt & Volt Sverige AB om hur mycket kommunen varit beredda att betala för ljud- och ljusanläggningen är fullständigt grundlöst och felaktigt.

Ljudanläggning

Av förfrågningsunderlaget framgår att högtalarna ska prestera ett ljud av mycket hög kvalitet. Kommunen gör bedömningen att det av Watt & Volt Sverige AB offererade fabrikatet är ett fabrikat av professionell standard som är likvärdigt de i förfrågningsunderlaget angivna fabrikaten. Högtalare av det fabrikatet har använts på många platser i professionella sammanhang. Bolagets påstående om att ljudanläggningen är undermålig saknar således grund. Kommunen saknar anledning att anta ett anbud som inte uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget, i synnerhet kraven på högtalare, då det ligger i kommunens intresse att Rodengymnasiet ska ha en väl fungerande ljudanläggning.

Förvaltningsrätten förordnade den 28 april 2010 att upphandlingen inte får avslutas innan rätten har beslutat något annat.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

I 1 kap. 9 § LOU anges att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 16 kap. 1 § första stycket LOU stadgas att en leverantör som anser sig ha lidit eller kan komma att lida skada enligt 2 § får i en framställning till allmän förvaltningsdomstol ansöka om åtgärder enligt den paragrafen.

Av 16 kap. 2 § första stycket LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Utredningen i målet

Av förfrågningsunderlaget framgår bl.a. följande.

3.2. Publikljud

Högtalare

Antalet högtalare är beroende av den tekniska lösning för anläggningen som anbudsgivaren väljer att erbjuda. Högtalarna ska prestera ett ljud av mycket hög kvalitet, behagligt för hörseln och anpassat och dimensionerat för aulans samtliga användningsområden (t.ex. Lacoustic, D&B, Nexo, IS eller likvärdigt). Systemet ska vara utformat så att hörbarheten är likvärdig på alla sittplatser i salen.

3.3. Akustik

Akustiken i aulan är idag mycket dålig, varför åtgärder behöver vidtas för att förbättra akustiken. Lämpliga åtgärder skall erbjudas och redovisas i anbudet. För att kunna lämna ett anbud på en väl fungerande anläggning krävs att anbudsgivaren före anbudslämnande genomfört en akustikmätning av lokalen.

3.4. Konferenssystem

Konferenssystemet skall omfatta nedanstående produkter:

Separat (alternativt delvis integrerad) anläggning inklusive projektor, DVD-spelare (Blu-Ray-kompatibel), grundljus samt två st trådlösa mikrofoner för tal. Detta system ska kunna skötas med mycket enkla handgrepp av vem som helst utan instruktioner.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten har att ta ställning till om kommunen brutit mot någon bestämmelse eller princip i LOU och om dessa eventuella brott föranleder att upphandlingen ska rättas alternativt göras om. För att en upphandling enligt LOU ska uppfylla gemenskapsrättens krav på transparens ska den

vara öppen och förutsebar och det ska vara möjligt att kontrollera om upphandlingen har genomförts enligt gällande rätt. Det innebär bland annat att förfrågningsunderlaget ska vara så klart och tydligt utformat att en leverantör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande myndigheten tillmäter betydelse vid upphandlingen. För att en upphandling ska uppfylla gemenskapsrättens krav på likabehandling ska leverantörer och de produkter som erbjuds behandlas lika. De förfaranden som används av den upphandlande myndigheten ska vidare tillämpas på samma sätt mot alla leverantörer som deltar i en upphandling.

Brister i förfrågningsunderlaget

Bolaget har anfört att förfrågningsunderlaget är otydligt då det innehåller skall-krav på att det ska ingå delvis rörligt ljus utan att det anges antal eller vilken typ av rörligt ljus som efterfrågas. Bolaget anför vidare att det har satts upp som skall-krav att det ska ingå ett grundljus till konferenssystemet utan någon hänvisning till antal eller vilken typ av grundljus som efterfrågas. Inte heller antal och typ av högtalare har specificerats närmare.

Kommunen har anfört att de i upphandlingen valt att låta anbudsgivarna föreslå en teknisk lösning för ljud- och ljusanläggningen. Anledningen till detta är att den inte velat låsa sig vid en lösning. De olika förslag som lämnats av anbudsgivarna har utvärderats i enlighet med förfrågningsunderlaget.

Regeringsrätten har beträffande överprövning av förfrågningsunderlag uttalat att de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp lagen om offentlig upphandling och gemenskapsrätten inte träds för när (RÅ 2002 ref. 50). I detta får anses ligga att inte varje brist som en leverantör kan göra gällande i ett förfrågningsunderlag eller en utvärdering

utgör grund för ingripande enligt LOU. En sådan ordning skulle snabbt få orimliga konsekvenser för den offentliga upphandlingen.

Förvaltningsrätten finner att det faktum att det i förfrågningsunderlaget inte närmare angetts antal eller typ av grundljus och rörligt ljus som efterfrågas inte medför att det föreligger sådana oklarheter i förfrågningsunderlaget att kommunen därigenom brutit mot någon bestämmelse eller princip i LOU.

Skall-kravet grundljus i konferenssystemet

Av förfrågningsunderlaget framgår att konferenssystemet skall omfatta bl.a. grundljus. Bolaget har gjort gällande att grundljus är en produkt i form av lampor och armaturer som lyser och som kan styras från en separat styrpanel. Bolaget har vidare gjort gällande att de är de enda anbudsgivarna som har lämnat ett anbud som omfattar grundljus.

Kommunen har anfört att grundljus är ett begrepp inom ljus för sceniskt bruk och att grundljus normalt inte innefattar salongsbelysning eller arbetsbelysning. Kommunen anför vidare att Watt & Volt Sverige AB:s anbud omfattar belysningsstyrning samt armaturer för grundljus och att deras anbud således uppfyller skall-kravet för konferenssystemet.

Enligt förvaltningsrättens mening bör det i förfrågningsunderlaget uppställda kravet på grundljus förstås som ett begrepp snarare än som en produkt. Detta vinner även stöd i att ingen annan anbudsgivare har tolkat förfrågningsunderlaget som en begäran om en viss produkt. Mot bakgrund av detta samt då Watt & Volt Sverige AB:s anbud omfattar belysningsstyrning och armaturer för grundljus finner förvaltningsrätten att Watt & Volt Sverige AB:s anbud uppfyller skall-kravet för konferenssystemet.

Skall-kravet lämpliga åtgärder för att förbättra akustiken

I förfrågningsunderlaget anges att lämpliga åtgärder för att förbättra akustiken skall erbjudas och redovisas i anbudet. Bolaget har gjort gällande att Watt & Volt Sverige AB inte uppfyller detta krav. Kommunen har å andra sidan framfört att Watt & Volt Sverige AB:s anbud omfattar akustikförbättrande åtgärder.

Förvaltningsrätten finner att Watt & Volt Sverige AB:s anbud, genom förslag om montering av akustiktyger i aulan, uppfyller skall-kravet att redovisa och erbjuda lämpliga åtgärder för att förbättra akustiken.

Ljudanläggningens likvärdighet

Bolaget har gjort gällande att den av Watt & Volt Sverige AB offererade ljudanläggningen inte är likvärdig med de fabrikat som kommunen angav i förfrågningsunderlaget. Bolaget har anfört att det system som Watt & Volt Sverige AB offererat inte kan uppfylla alla de krav som kommunen ställt. Kommunen har anfört att det av Watt & Volt Sverige AB offererade fabrikatet är likvärdigt med de i förfrågningsunderlaget angivna fabrikaten samt att det använts på många platser i professionella sammanhang. Mot bakgrund av detta finner förvaltningsrätten att det inte är visat att den av Watt & Volt Sverige AB offererade ljudanläggningen inte skulle vara likvärdig med de av kommunen uppräknade fabrikaten.

Förhandsinformation

Bolaget har anfört att det finns skäl att misstänka att Watt & Volt Sverige AB fått förhandsinformation av kommunen om hur mycket kommunen var beredda att betala för ljud- och ljusanläggningen. Bolaget har emellertid, enligt förvaltningsrättens mening, inte framlagt någonting som styrker detta påstående.

Övrigt

Om bolaget har ansett att delar i förfrågningsunderlaget varit oklart, borde bolaget inom den stipulerade förfrågningstiden ha begärt besked från kkommunen. Vad bolaget har anfört i denna del föranleder därför inte någon förvaltningsrättens åtgärd.

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att det inte har framkommit att kommunen har brutit mot LOU. Bolagets ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A)

Bertil Moliis
rådman

Målet har föredragits av Anna Lönnberg.

